

ЕДНОПОСОЧНИ ТЕЛЕКСИ

Само допреди две години долината на голямата химия на Елена Чаушеску отвъд реката размахваше своя смъртоносен камшик над Русе, превръщайки го в прокажения град на България. Надвисналият хлорен апокалипсис беше погребана тема за печата, радиото, телевизията, а Негово Царско Величество Тодор Живков обричаше двеста хиляди граждани на своята страна на гибел, сякаш за да си отмъсти на този „буржоазен град“, който открай време му е бил трън в очите.

Сега, когато бавно и неуверено започнахме да се отдалечаваме от коварния ешафод, наречен хлорно обгазяване, вече се диша по-леко. И по-лесно можем да изживеем своята професионална трагедия от стотиците написани, но непубликувани и неизлъчени информации за петгодишната чума над Русе. С надеждата, че това никога вече няма да се по-

кой знае дали ние, русенци, не сме в правото си да поискаме възмездие, т. е. съдебна отговорност от Тодор Живков за хилядите проядени бели дробове на нашите съграждани, за стотиците русенци, заболели и болни с трайни увреждания на дихателните пътища, за десетките спонтанни аборти и мъртвородени или изродени деца на русенските майки, за десетките млади русенски момчета, отложени за неопределено време от редовна военна служба, за хилядите русенци, изселили се

от града край Дунава и образували цели колонии в различни краища на страната.

Но за всичко това допреди две години ние, журналисти, нямаше право да пишем. „Политическата целесъобразност“ притъпяваше сетивата ни, убиваше професионализма ни и ни превръщаше в еатини занаятчии. Тази погребана тема неумолимо „погребваше“ и нас самите заедно с 200 000 души, с които ежедневно се разминавахме по улиците и които чакаха от нас да пишем и говорим истината.

втори и че паметта за ония страшни дни ще ни предпази от допускане на подобен геноцид, ви предлагаме да се върнем към драмата на най-европейския град в България чрез „заключените“ информации на двама професионални русенски журналисти. Редове от техните еднопосочни телекси четете на стр. 4.

„РУСЕ ДНЕС“

1987 г.
28 септември
„Около 14—
14,30 часа в
центра на Ру
се пред Пар
тийния дом из
лязоха на мир
на демонстра
ция повече от
500 граждани.
Много от тях

носеха саморъчно написани лозунги и плакати: „Нетърпи мо е. Спрете завода“, „Искаме здраво поколение“, „Ру се обречен град ли е!“ и т.н. След малко от Партиния дом излязоха повече от секретарите на окръжния и общинския комитети на партията. По време на неговото изложение др. Иван Андреев бе често апосрофиран от граждани.“

26 октомври
„Вчерашният неделен ден отново бе в буквалния смисъл черен за населението в Русе. Целият град потъна в гъста синкава хлорна пелена, която предизвика редица аномалии в нормалния ритъм на деня. Има случаи на припадъци на деца от задушаване...“

3 ноември
„Тази сутрин Русе отново осымна с хлорно обгазяване. То дразни обонянето и зрението, хората се движат с кърпи на лицата. От ХЕИ не учих, че хлорното обгазяване превишава два пъти ПДК, а замърсяването с минерални частици — 27 пъти.“

11 ноември
„Днес между 14 и 15 часа в центъра на Русе отново се състоя мирна демонстрация на граждани срещу хлорно то обгазяване на града. Хората поставиха някои нови искания пред кмета Керчо Джамбазов — да се дава глас

ност на това, което се прави, както беше обещано, но не се изпълни, да се сигнализира населението при обгазяване и др.“

14 ноември
„У дома телефонната ка nonада бе невообразима. Обещаха се хора от различни райони на града, възмутени от факта, че никому не могат да се оплачат от новото бедствие, че градът е оставен на румънския произвол, че ръководството награда и на държавата ни не вземат никакви ефикасни мерки да спре трагедията на Русе.“

25 ноември
„След близо едноседмично спокойствие днес в ранните следобедни часове население то на Русе бе отново силно разтревожено. Около 13,30 часа откъм река Дунав над града надвисна огромен жълт токафяв облак, който за броени минути вятърът отнесе в посока към Моста на дружбата. А после отново го върна към централната зона на града... Стана ясно, че за първи път в замърсения Русенски въздух навлезе и обгазяване с опасния азотен двуокис...“

1988 г.

5 февруари
„Отново хлорни облаци. Вече е нещо най-обикновено в такива ситуации хората почти да не се движат по улиците, а тия, за които това е не възможно, да подтичват, закрили лицата си с кърпи или шалчета.“

7 февруари
„Четвърти пореден ден на селението на двестихилудия Русе живее във все по-нарастваща тревога. Нито за час не секава обгазяването с отровни вещества от завода за хлорни продукти в Гюргево.“

8 февруари
„Кметът се опита да отговори на много от въпросите, но явно хората не останаха доволни от отговорите му по

простата причина, че обгазяването продължава.“

10 февруари
„Четвърта поредна демонстрация за чист въздух... В продължение на един час пред Партиния дом се събраха над 3000 души начело с майки с детски колички. Хората носеха десетки написани плакати и лозунги и търпеливо изчакаха пред тях да излезат Гриша Филипов, Петър Петров, Кольо Василев и Керчо Джамбазов. Посрещнаха ги с нова буря от възгласи: „Искаме здрави деца“, „Стига равнодушие...“ Попитан Петър Петров дали тази демонстрация да бъде отразена от журналистите. Той се посветва с Гриша Филипов, който каза това да не става дори в местния и областния вестник...“

20 май
„В 9 часа тази сутрин в Русе започна разширен пленум на общинския комитет на партията по проблемите на екологията в района. Учасува другарят Чудомир Александров. Като че ли не е случайно съвпадение това, че около 9,30 часа Русе отново бе обгърнат от хлорна мъгла...“

26 юни
„Между 6,30 и 8,30 часа днес Русе отново бе обгазен. Видимостта не надвишаваше повече от 10—15 метра и все ки бързаше да намери убежище на закрито от хлорната отрова...“

23 юли
„Пиша настоящата информация с непоносимо главоболие, съзнание и несекаваща кашлица. За кой ли пореден път Русе отново е обгазен...“

Любен АНТОНОВ,
кор. на Българско радио
в Русе

„Аз съм професионален журналист от 33 години (29 от тях съм щатен кореспондент на Българското радио в Русе), облъсквал съм се с много „деликатни“ и „неудобни“ теми, но това, което изживявам от пет години, откакто започнаха хлорните обгазявания на Русе, едва ли може да се опише спокойно. Проблемът „хлор над Русе“ е табу за мен и за всички колеги кореспонденти. И това табу буквално ни превърна в нищожество, страховици и едва ли не негодници в очите на нашите съграждани. Питам се кому е нужно това обидно и необяснимо табу, когато един град буквално гинее! !“

Русе, 26. X. 1987 г.

Из писмото на Любен Антонов, публикувано във в. „Литературен фронт“, бр. 7/11. II. 1988 г.

1987 г.
25 септември
„Вече трети ден (сряда, четвъртък и петък) от ранно утро докъм 10—10,30 часа най-големият ни крайдунавски град се обгазява силно

с хлор от съседните химически заводи в Гюргево. По данни на ХЕИ само през септември обгазяванията са 11, повечето от които са по-големи и по-тежки. С това общият им брой от началото на годината надхвърля цифрата 30... Обгазяването вече е приключило (сега е 12,00 ч.), но хлорът продължава да е наслоен по стъпте в жилища, на работни места, в училища и детски градини. Изобщо човек не може да е сигурен кога да отвори прозорците си за проветряване. А е все още топло есенно време...“

28 септември
„Мнозина заявиха, че цели пет години се чуват само приказки, които не топят и че досегашното млчание на средствата за масова информация е престъпно. Дочуваха се и възгласи: „Искаме Хорел“, „Искаме чист въздух за нашите деца!“

23 октомври
„Преди половин час над Русе отново се спусна бяла завеса на хлора. На човек му става тъжно, като гледа гражданите, които с носни кърпички на уста прекосават Пловда на свободата...“

13 ноември

„Хората питат защо не се пише, че искат въздух за своите деца, че правителствата не правят нищо по въпроса, че са съгласни да дават заплати и пенсии, за да се премахне веднъж завинаги този кошмар...“

14 ноември
„Днешният съботен ноемвриски ден бе слънчев и топъл за сезона, мнозина русенци бяха излезли на покупки и разходка с децата си. Но всичко бе помрачено око по 10,30 часа, когато в центъра на града гъста хлорна завеса се спусна и задеши дишането. За кой ли път...“

15 ноември
„В неделния ден по обед над Русе отново се спусна гъста хлорна завеса. За разлика от вчера тя обходи само източната част на града.“

14 декември
„След 20-дневно затишие днес сутринта въздухът над Русе отново бе замърсен от север. Макар и малко над допустимата норма, бе констатирано наличие на хлорен йон.“

1988 г.

4 февруари
„Днес 200-хилудият Русе отново е разтревожен. От ранна утрин откъм север над града се спусна гъста хлорна завеса, която бързо обхвана неговата източна, южна и централна част. По улиците — отново познатата картина: забързани хора с носни кърпички на уста. Чрез мен те упреквяха средствата за масова информация, че не пишат, че говорим за гласност и ново мислене, а на родът се трови...“

5 февруари
„Макар и по околните пътища успях да науча, че ХЕИ и РИОПС са предприели замервания на местата, откъдето е сигнализирано. Около 11 часа (по неофициални данни) замърсяването с хлор в пун

ктове в югоизточната част на града било 1,5 а със солна киселина — от 1,5 до 3 пъти над ПДК. На споменатите инсталции е забранено да дават данни на журналисти...“

8 февруари
„Продължилите четири дни силни хлорни обгазявания на Русе внесоха отново напрежение сред жителите на града. Това като че ли предопредели и новият изблик на обществено негодувание, което днес избри в нова мирна демонстрация в централната градска част... Всичко това поражда тревожни размисли. В големи промишлени и строителни предприятия не са отработени десетки часово труд, в училищата не са провеждани часово физическо възпитание, в най-гъстата хлорна мъгла — четвъртък, се станами над 10 автопронизшествия. Има доста случаи на припадъци на майки, астматици, деца...“

10 февруари
„Хората издигнаха възгласи: „Искаме въздух!“, „Стига обещания!“, „Дейте отговор!“, „Милост за Русел“, „Ще накаме упорито!...“ Гриша Филипов бе прекъсван с чести оживления и скандирования: „Децата не могат да чакат“, „Де монтаж!“, „Не искаме втори Болал“...“

20 май
„Показателен е фактът, че провеждащият се в Русе републикански студентски шампионат по тенис в Парка на младежта бе прекъснат за неопределено време...“

13 юли
„Днес големият крайдунавски град отново бе силно обгазен... В събота по традиция на брега на Дунава се организира голям общоградски празник. По този повод мнозина си задават въпроса — няма ли той да бъде отровен от съседите...“

Пламен АТАНАСОВ,
кор. на БТА в Русе